
Víte, že...

Přesný původ onemocnění cukrovkou, kterou v České republice trpí 6,7% obyvatel, není dosud přesně znám? Že zdravotní pojišťovny vydaly v roce 2003 na zdravotní péči o lidi více než 144 mld. korun? Že průměrná délka jednoho případu pracovní neschopnosti narostla na 30,5 dne? V průměru 15 cigaret denně kouří asi pětina žen a třetina mužů, což je každý čtvrtý dospělý. Spotřeba marihuany stoupla během let 2000 až 2003 o 3 347 kg. Nadváhu mají dvě třetiny mužů a polovina žen, každý pátý muž i žena jsou obézní.

Není-li uvedeno jinak, všechna data se týkají roku 2003.

Vybrané ukazatele zdravotnictví

	2000	2001	2002	2003
Lékaři	42 507	43 201	43 824	44 106
Počet obyvatel na 1 lékaře	242	236	233	230
Lůžka ve zdravotnických zařízeních na 1 000 obyvatel	10,6	11,0	11,1	11,2
z toho v nemocnicích	6,6	6,5	6,5	6,5
Hospitalizovaní pacienti v nemocnicích celkem (tis.)	2 017	2 032	2 108	2 180
Průměrná ošetřovací doba v nemocnicích (dny)	8,6	8,5	8,3	8,3

Veřejné zdravotní pojištění je v České republice poskytováno Všeobecnou zdravotní pojišťovnou (VZP) a dále osmi zaměstnaneckými zdravotními pojišťovnami. Výdaje těchto institucí na zdravotní péči představovaly v roce 2003 více než 144 mld. korun, když výdaje z místních rozpočtů dosáhly 12,3 mld. korun a výdaje ze státního rozpočtu 8,2 mld. korun. Počet obyvatel připadajících na jednoho lékaře od roku 2000 do roku 2003 každoročně mírně klesal, stejně jako průměrná doba ošetření v nemocnici, která v roce 2003 činila 8,3 dny.

Výdaje na zdravotnictví

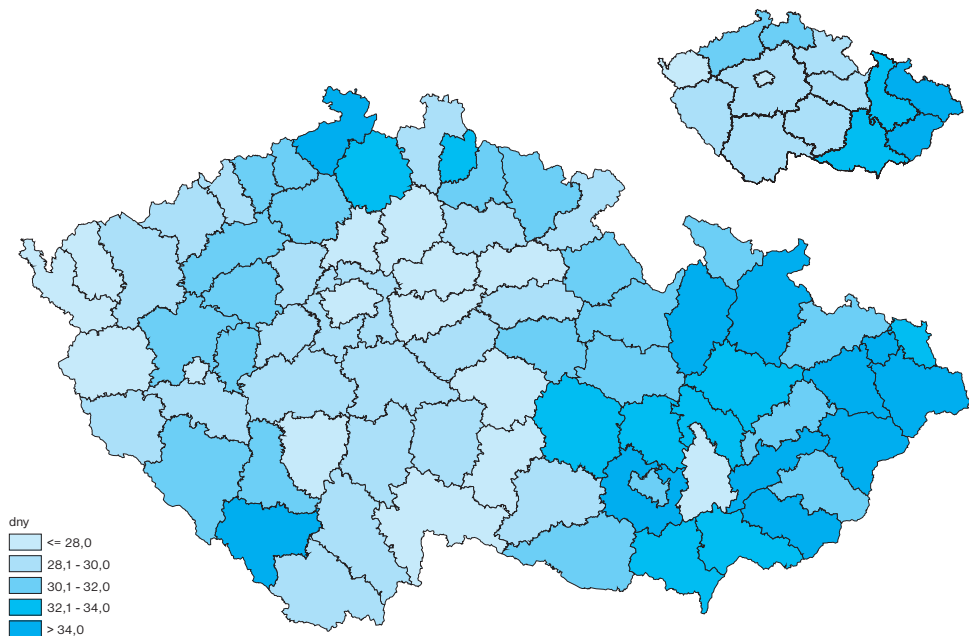
	2000	2001	2002	2003
Celkem				mil. Kč
státní rozpočet	6 923	12 793	14 952	8 236
místní rozpočty	8 117	2 252	2 697	12 345
zdravotní pojišťovny	110 903	121 544	135 647	144 008

Pracovní neschopnost pro nemoc a úraz

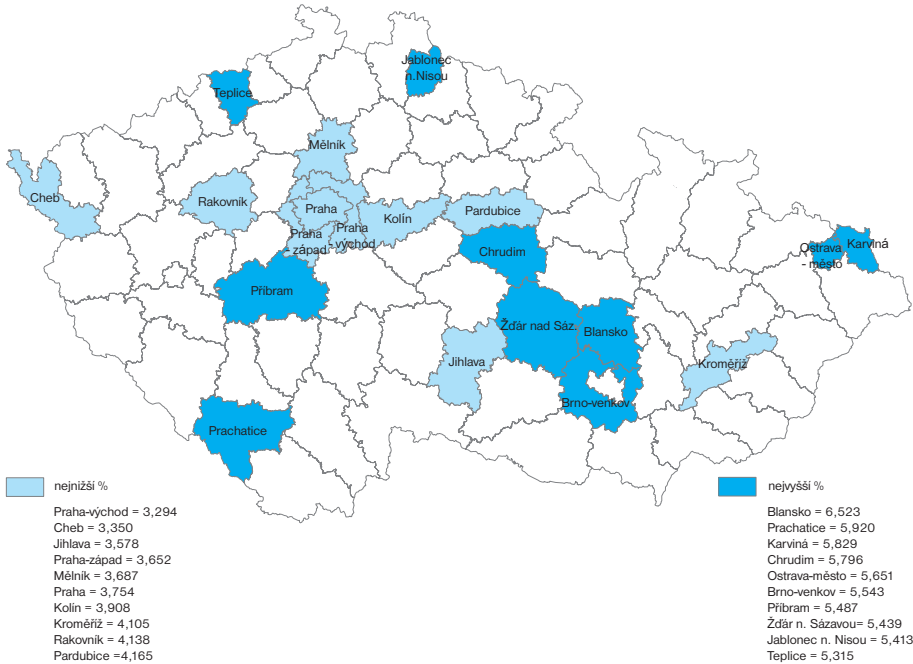
	1993	1995	2000	2003
Průměrný počet osob nemocensky pojištěných	4 711 075	4 708 151	4 517 546	4 435 434
Nově hlášené případy pracovní neschopnosti	3 925 021	4 324 828	3 812 185	3 621 995
v tom:				
pro nemoc	3 573 150	4 043 621	3 552 379	3 382 329
pro pracovní úraz	109 908	106 275	92 906	83 019
pro ostatní úrazy	241 963	174 932	166 900	156 647
Kalendářní dny pracovní neschopnosti (tis.)	91 138	105 693	106 730	110 306
Nově hlášené případy pracovní neschopnosti na 100 nemocensky pojištěných	83,3	91,9	84,4	81,7
Průměrná doba trvání 1 případu pracovní neschopnosti (kalendářní dny)	23,2	24,4	28,0	30,5
Průměrné procento pracovní neschopnosti	5,3	6,2	6,5	6,8

Počet kalendářních dnů, v nichž byli lidé v pracovní neschopnosti, se v roce 2003 proti roku 1993 zvýšil o více než pětinu. A to přesto, že během uvedeného desetiletí poklesl počet nemocensky pojištěných osob a spíše klesající trend měly i nově přihlášené případy pracovní neschopnosti na 100 nemocensky pojištěných. Člověk v pracovní neschopnosti (jde o trvání pouze jednoho případu) tak byl v roce 2003 v průměru nemocný 30,5 kalendářního dne, když v roce 1993 „jen“ 23,2 dne. To určitě nemá jen jednu příčinu. Zkuste si promyslet, co všechno za tím může být. Lze k tomu využít i uvedené regionální kartogramy.

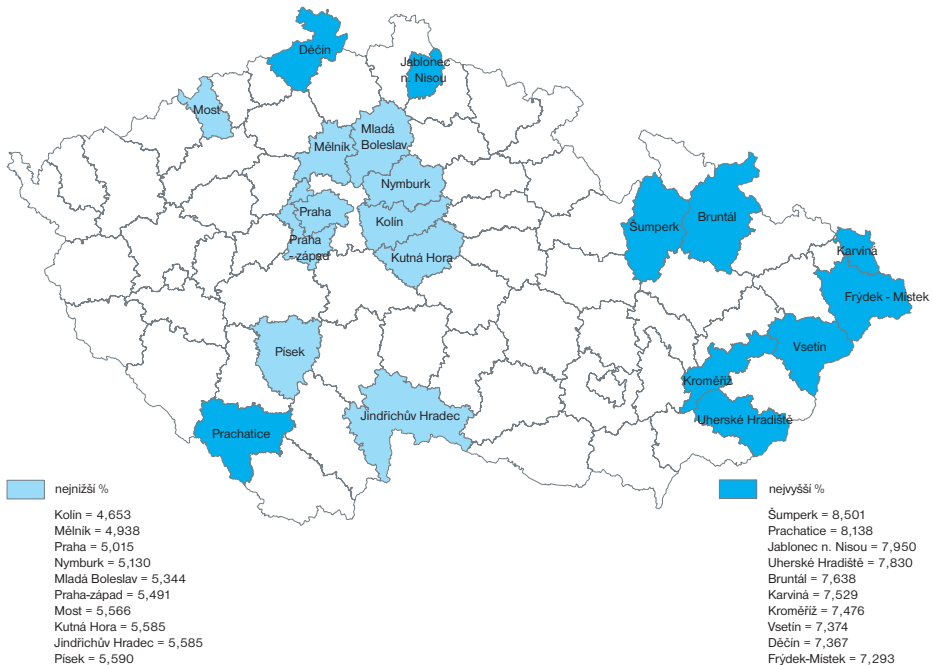
Průměrná doba trvání 1 případu pracovní neschopnosti v roce 2003

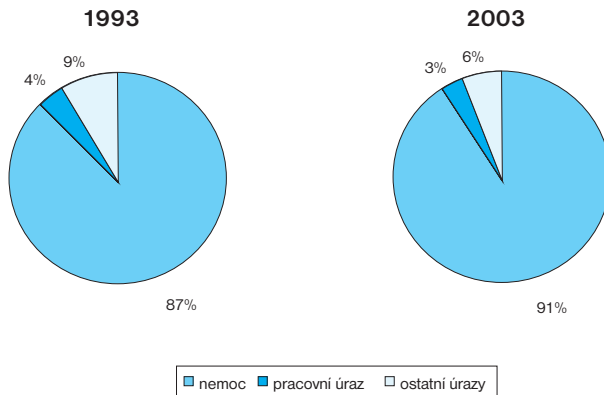
Okresy s nejvyšším a nejnižším procentem pracovní neschopnosti pro nemoc v roce 1993

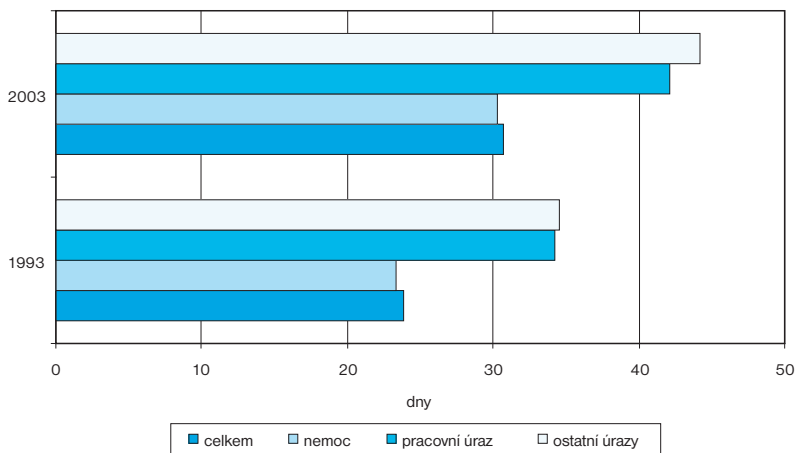
Okresy s nejvyšším a nejnižším procentem pracovní neschopnosti pro nemoc v roce 2003

Důvody pracovní neschopnosti

Průměrná délka trvání 1 případu pracovní neschopnosti

Průměrné procento pracovní neschopnosti za rok se vypočítá jako podíl počtu kalendářních dnů pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz a průměrného počtu zaměstnanců nemocensky pojištěných, násobeno počtem kalendářních dní v roce.

Zdravotnická zařízení celkem (stav k 31. 12.)

	2000	2001	2002	2003
Zdravotnická zařízení celkem				
lůžka (místa)	119 353	119 481	119 865	121 651
lékaři	38 330	39 127	39 784	40 037
v tom:				
Nemocnice (lůžková a ambulantní část)				
zařízení	211	202	201	201
lůžka	67 457	66 818	66 668	66 492
místa	621	626	616	654
lékaři	15 438	15 728	16 096	16 394
Odborné léčebné ústavy, celkem				
zařízení	223	231	237	246
lůžka (místa)	44 846	45 686	46 324	48 093
lékaři	1 309	1 349	1 381	1 430
z toho:				
Léčebny pro dlouhodobě nemocné				
lůžka	6 713	7 202	7 438	7 285
Léčebny TBC a respiračních nemocí				
lůžka	1 300	1 192	1 192	1 080
Psychiatrické léčebny				
lůžka	10 075	10 139	10 045	9 977
Rehabilitační ústavy				
lůžka	880	880	886	886
Lázeňské léčebny				
lůžka	22 179	22 532	22 972	25 058
Ozdravovny				
lůžka	964	964	964	964
Hospice				
lůžka	158	158	171	203
Samostatná ambulantní zařízení				
místa	264	289	305	315
lékaři	20 400	20 740	21 012	21 352
z toho:				
Polikliniky, sdružená ambulantní zařízení				
místa	29	35	29	29
lékaři	1 324	1 353	1 381	1 397
Zdravotnická střediska				
místa	26	26	26	26
lékaři	583	556	528	506
Samostatné ordinace praktického lékaře	13 159	13 273	13 340	13 393
v tom lékaři:				
pro dospělé	4 421	4 443	4 459	4 503
pro děti a dorost	2 095	2 099	2 099	2 097
stomatologové	5 636	5 689	5 711	5 711
gynekologové	1 007	1 042	1 071	1 082
Samostatné ordinace odborného lékaře specialisty				
lékaři	4 965	5 186	5 412	5 692
Zvláštní zdravotnická zařízení				
místa	6 165	6 062	5 952	6 097
lékaři	462	502	511	556
z toho:				
Kojenecké ústavy a dětské domovy				
místa	2 060	2 060	2 034	2 049
Dětské stacionáře a dětská centra				
místa	1 752	1 733	1 562	1 571
Zařízení lékárenské péče				
lékárny a výdejny	1 893	1 971	2 072	2 139
Hygienická služba				
zařízení	87	87	86	30
lékaři	665	658	646	219
Ostatní zdravotnická zařízení				
lékaři	54	150	138	87

Lékaři - přepočtený počet pracovníků (součet úvazků jednotlivých pracovníků zdravotnických zařízení, přepočtený podle délky plně týdenní pracovní doby, stanovené pro dané zařízení či pracoviště)

Hospice - soukromá zařízení poskytující paliativní péči (útěšnou péči o osoby nevyлéčitelně nemocné)

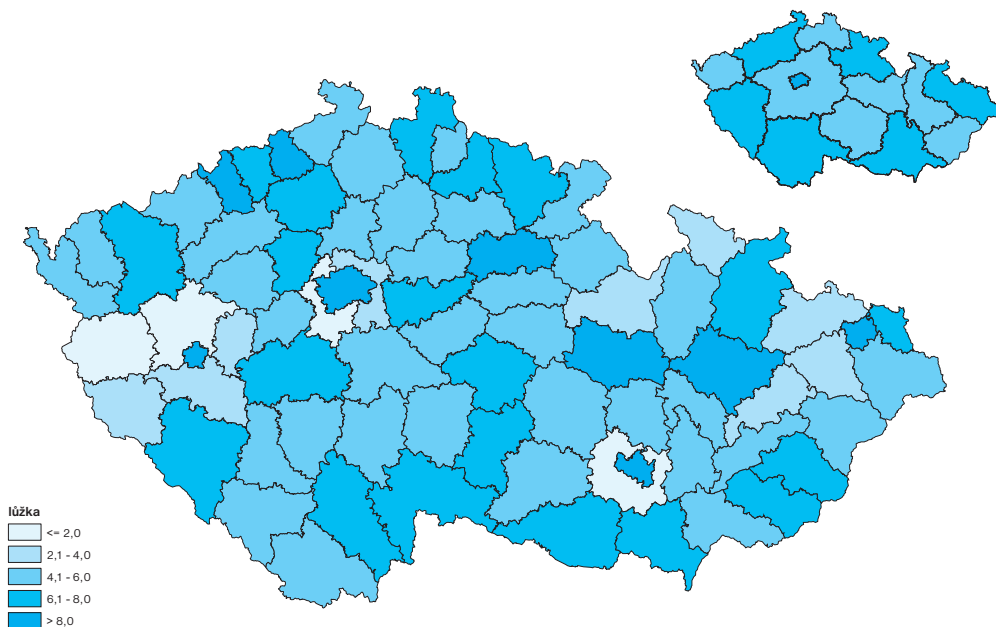
ZDRAVOTNICTVÍ

I během krátkého období 2000 až 2003 lze v soustavě zdravotní péče České republiky postřehnout změny. Jednoduchými propočty za pomoci čísel z tabulky je vidět, že lůžek ve zdravotnických zařízeních bylo v úhrnu více o 1,9% a počet lékařů se zvýšil o 4,5%. V ambulantních zařízeních se stav příliš neměnil, nepočítáme-li úbytek ambulantních lékařů zdravotnických středisek o 13,2%. Jinak tomu však bylo u nemocnic a také odborných léčebných ústavů, kde je více patrný nárůst počtu lůžek i počtu lékařů.

Byla by vaše rodina schopna postarat se o někoho ze svého středu, kdo zestárl nebo onemocněl a stal se nemohoucí? Počet lůžek v hospicích jako soukromých zařízeních, kde žijí nevléčitelné nemocní, stoupl během tří let o 28,5%, v léčebnách o dlouhodobě nemocné o 8,5%. Ovšem pozor – 617 lůžek navíc v těchto zařízeních dohromady je i přes vysoké procentní nárůsty jen málo v porovnání s tím, že za stejné období stoupl počet lůžek v lázeňských zařízeních o 2 879. Zkuste vysvětlit proč a propočítejte další zajímavá srovnání.

České zdravotnictví má, co se týká vývoje a výzkumu i odborných zařízení, několik špičkových světových pracovišť, jako například centrum dětské kardiologie pražské nemocnice Motol.

Lůžka v nemocnicích na 1 000 obyvatel v roce 2003

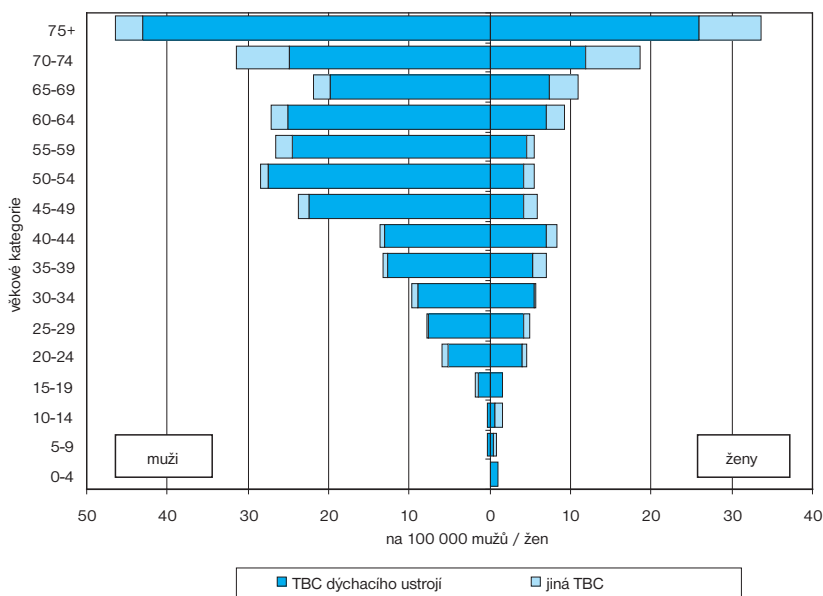
Infekční nemoci povinně hlášené

Diagnóza (MKN-10)	2000	2001	2002	2003
Břišní tyfus	-	1	1	2
Paratyfus B	1	-	-	2
Jiné infekce způsobené salmonelami	40 233	33 594	27 964	26 899
Shigellosis (úplavice bacilární)	548	354	286	381
Dávivý kašel	395	237	442	444
Spála	2 965	2 808	3 405	4 288
Vírová encefalitida přenášená klišťaty	719	633	647	606
Plané neštovice	38 665	35 343	33 474	35 719
Spalničky	9	6	4	30
Zarděnky	743	894	3 156	28
Vírová hepatitida	1 979	1 713	1 548	1 519
Tuberkulóza dýchacího ústrojí	1 244	1 185	1 037	1 011
Jiná tuberkulóza	198	165	163	151
Syfilis ¹⁾	967	1 376	976	.
Gonokoková infekce ¹⁾	888	880	911	.
AIDS - nově hlášené případy	14	6	9	9
AIDS - kumulativní údaje k 31. 12.	148	154	163	172

¹⁾ včetně cizinců

Tuberkulóza patří mezi povinně hlášená infekční onemocnění. V roce 2003 byla situace v rozšíření všech typů tuberkulózy velmi příznivá, 1 162 hlášených případů je historicky nejnižší číslo v celém sledovaném vývoji tohoto onemocnění u nás.

Výskyt tuberkulózy podle věku v roce 2003

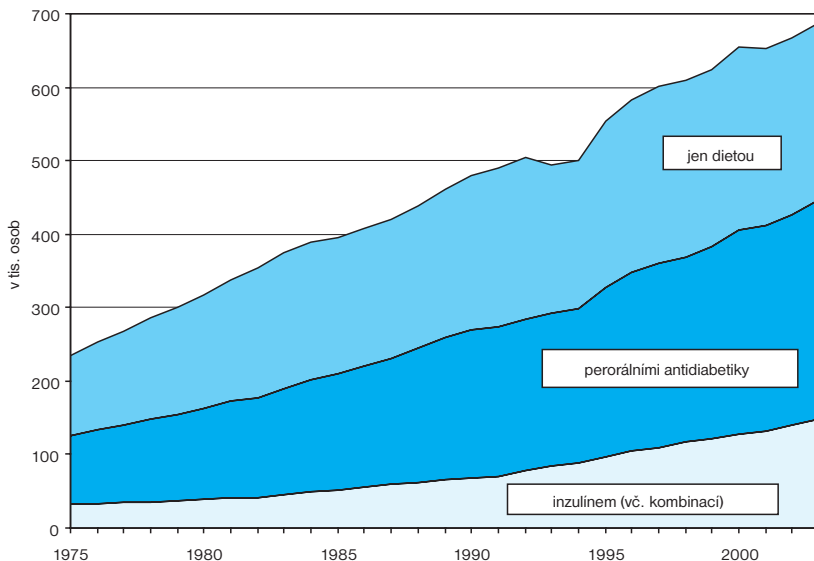

Činnost diabetologických ordinací (stav k 31. 12.)

Ukazatel	2000	2001	2002	2003
Léčení diabetici celkem	654 164	653 418	667 135	686 865
v tom:				
muži	296 419	297 501	304 400	314 810
ženy	357 745	355 917	362 735	372 055
Na 100 000 obyvatel připadá léčených diabetiků				
mužů	5 932,3	5 988,4	6 128,8	6 328,2
žen	6 788,6	6 794,3	6 927,0	7 104,7
Osoby léčené				
jen dietou	248 660	241 558	240 022	241 094
perorálními antidiabetiky	277 303	280 202	287 415	297 456
insulinem	98 966	98 448	102 297	105 279
kombinovanou léčbou (insulin + perorální antidiabetika)	29 235	33 210	37 401	43 036

Onemocnění cukrovkou (diabetes mellitus) rychle narůstají, a to nejen v České republice, ale na celém světě. Podle odhadů Světové zdravotnické organizace má tato civilizační choroba v nepříliš vzdálené budoucnosti postihnout až 10% světové populace. V ČR jí v roce 2003 trpělo 6,73% obyvatelstva (v roce 2000 šlo o 6,42% obyvatelstva). Na 100 tisíc léčených diabetiků připadá 7 105 žen a 6 328 mužů. Zejména tzv. cukrovka II. typu postihuje spíše starší populaci a souvisí značně se životním stylem. Slyšeli jste někdy o tom, jak lze riziko onemocnění cukrovkou co nejvíce snížit?

Léčení diabetici podle druhu léčby

Sledovaná (dispenzarizovaná) onemocnění u dětí a dorostu v roce 2003

Onemocnění (podle 10. revize Mezinárodní statistické klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů – MKN-10)	Případy			
	absolutně		na 100 000	
	děti (0-14 let)	dorost (15-19 let)	děti (0-14 let)	dorostu (15-19 let)
Celkem	462 074	189 947	29 725,4	28 604,7
I. Některé infekční a parazitární nemoci	13 194	3 918	848,8	590,0
II. Novotvary	2 357	824	151,6	124,1
III. Nemoci krve, krevtovorných orgánů a některé poruchy týkající se mechanismu imunity	15 363	3 575	988,3	538,4
IV. Nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek	31 528	17 380	2 028,2	2 617,3
z toho: diabetes mellitus	1 737	953	111,7	143,5
obezita, hyperalimentace a její následky	18 241	9 689	1 173,5	1 459,1
V. Poruchy duševní a poruchy chování	20 383	8 160	1 311,2	1 228,8
z toho: mentální anorexie	300	798	19,3	120,2
mentální retardace	10 994	3 726	707,2	561,1
VI.-VIII. Nemoci nervové soustavy, oka a očních adnex, nemoci ucha a bradavkového výběžku	110 929	50 028	7 136,1	7 533,9
z toho: epilepsie	9 664	3 567	621,7	537,2
dětská mozková obrna	7 289	1 751	468,9	263,7
poruchy vidění, slabozrakost, slepota	71 448	34 799	4 596,3	5 240,5
poruchy sluchu, nedoslýchavost, hluchota	4 619	2 077	297,1	312,8
IX. Nemoci oběhové soustavy	9 579	7 153	616,2	1 077,2
z toho juvenilní hypertenze	1 473	4 546	94,8	684,6
X. Nemoci dýchací soustavy	113 351	39 272	7 291,9	5 914,1
z toho astma	42 752	16 208	2 750,3	2 440,8
XI. Nemoci trávicí soustavy	8 192	4 683	527,0	705,2
XII. Nemoci kůže a podkožního vaziva	53 365	17 494	3 433,0	2 634,5
XIII. Nemoci svalové a kosterní soustavy a pojivové tkáně	28 702	19 752	1 846,4	2 974,5
XIV. Nemoci močové a pohlavní soustavy	26 945	9 893	1 733,4	1 489,8
z toho infekce močové soustavy	18 425	6 610	1 185,3	995,4
XVII. Vrozené vady, deformace	28 186	7 815	1 813,2	1 176,9
z toho: vrozené vady oběhové soustavy	10 501	2 730	675,5	411,1
vrozené deformity kyčle	5 975	1 811	384,4	272,7

ZDRAVOTNICTVÍ

Úrazy dětí ve věku 0 až 14 let

	Úrazy dětí celkem			
	absolutně		na 100 000 dětí	
	2002	2003	2002	2003
Úrazy dětí celkem	454 831	454 098	28 339	28 900
z toho zlomeniny	120 648	116 517	7 517	7 416
podle místa vzniku:				
dopravní	23 434	23 333	1 460	1 485
školní	82 279	78 656	5 126	5 006
sportovní	122 534	124 446	7 635	7 920
ostatní	226 584	227 663	14 118	14 489
pod vlivem:				
alkoholu	143	158	9	10
drog	38	39	2	2

Drogy

	2000	2001	2002	2003
Celková spotřeba drog				
marihuana (kg)	8 157	9 273	10 388	11 504
extáze (tis. ks)	892	1 003	1 115	1 235
LSD (tis. ks)	266	269	272	275
pervitin (kg)	4 159	3 991	3 822	3 654
heroin (kg)	2 826	2 624	2 422	2 220
Hodnota spotřebovaných drog (mil. Kč)	9 301	9 238	9 120	9 082
marihuana	2 039	2 318	2 597	2 876
extáze	223	251	223	247
LSD	53	54	54	55
pervitin	4 160	3 991	3 923	3 655
heroin	2 826	2 624	2 422	2 221

UŽITEČNÉ ODKAZY

Český statistický úřad:

www.czso.cz/zdravotnictvi

www.czso.cz/rocenka_zdravotnictvi

Další:

www.uzis.cz

Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR

www.szu.cz

Státní zdravotní ústav

KVÍZOVÉ OTÁZKY

Odpovědi na kvízové otázky najdete na konci publikace.

1. Ve kterém okrese naší republiky bylo v roce 2003 nejnižší a kde nejvyšší procento pracovní neschopnosti?
2. Kolik dětí do 14 let trpělo v roce 2003 astmatem?
3. Kolik korun v České republice v roce 2003 vydali narkomani za drogy a jaká droga je narkomany nejvíce užívána?